

Dömsödy Andrea
domsody.andrea@opkm.hu

KÖNYVTÁRHASZNÁLATI ÉS INFORMATIKAI ALAPISMERETEK 1. 2. RÉSZ

Wesley János Lelkészképző Főiskola
pedagógia BA szak

2011. december 10.

1

Félévek áttekintése

I. félév 1. óra

- információs problémamegoldás
- információs intézmények
- OPKM katalógus
- bibliográfiai hivatkozás

I. félév 2. óra

- zh
- információk közlése

II. félév 1. óra

- pedagógiában fontos adatbázisok
- hivatkozás netes forrásokra

II. félév 2. óra

- zh
- közkívánatra

2

Mai óra áttekintése

- tudományos műfajok
  - általános jellemzői
  - kiemelt műfajok
- közlés tartalmi, formai elvárásai

3

Az információs problémamegoldás lépései

0. Problémafelismerés

1. A feladat értelmezése
2. Az információkereső stratégia kiválasztása
3. A stratégia kivitelezése, forráskeresés
4. A források értékelése
5. Az információk kinyerése
6. Megoldás
7. Értékelés

rugalmasan kezelendő!

(Dömsödy, 2006)

4

Tudományos műfajok

1. tudományos előadás (prezentáció)
2. poszter
3. absztrakt
4. recenzió, könyvismertetés, könyvkritika
5. szakirodalmi szemle
6. tanulmány
7. szakdolgozat, disszertáció
8. szemináriumi dolgozat
9. kutatási jelentés

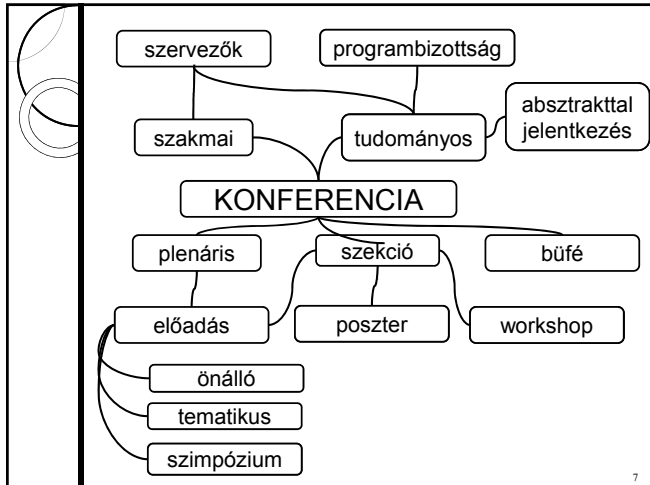
kutatási terv, kézikönyv, tömörítvény, monográfia
gyakorlati műfajok: tankönyv, módszertani útmutató, tömegkommunikációs műfajok

5

Általános jellemzők

- címválasztás (egyértelmű körülhatárolás)
- alcím
- tartalom(jegyzék) – fejezetcímek
- tagolás
  - bevezetés (áttekintés, koncepció, fogalmak)
  - módszerek
  - kifejtés (fejezetekre tagolva)
  - összefoglalás (önállóan is értelmezhető, nem ismétlés)
- illusztráció (képalírás, forrás, utalás a szövegben)
- hivatkozás + felhasznált irodalom
- nyelvhelyesség, szakkifejezések

6

7

1. Tudományos előadás

- leggyakrabban konferenciákon
- célja:
  - friss eredmények, problémafelvetés
  - rövid, tömör (15-40 perc)
- segítheti:
  - prezentáció (ppt)
  - handout
- utána:
  - kérdések - válaszok
  - szünet – kapcsolatfelvétel

8

Prezentáció előadáshoz (ppt)

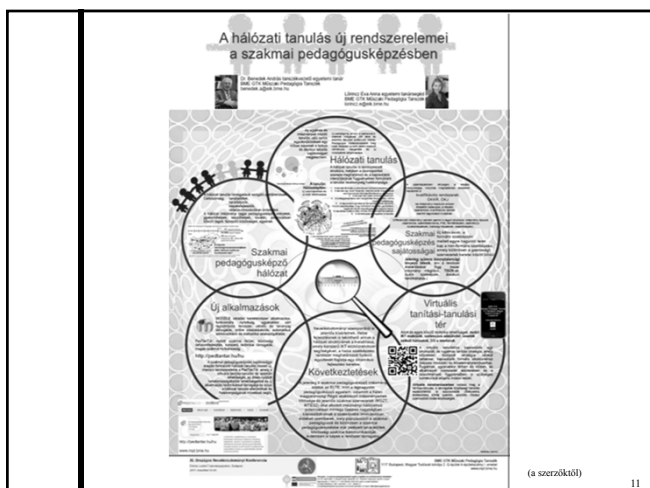
- # vizuális műfaj – ea. szemléltetése
- # címdia
  - hol, mikor hangzik el
  - szerző
    - név
    - Munkahely, elérhetőség
- # egységes kép
  - betűtípus, színvilág, animáció ...
- # **vázlatos**, nem szöveg, nem mondatok
  - ne legyenek teljes szöveges oldalak
- # **hivatkozás**, források, képaláírások
- # **szolid**, de figyelemfelkeltő

9

2. Tudományos poszter

- vizuális műfaj – önálló(bb)
- tartalmi követelmények
  - teljes, kerek, részletes
  - fel kell tüntetni:
    - hol, mikor
    - szerzők (mh., elérhetőségek, akár: fotó, névjegy)
    - cím
- formai követelmények
  - előre megadott méret
  - nem folyamatos szöveg
  - kb. 40% kép, ábra
- ppt-ben jól készíthető

10

11

Poszter értékelése

- Kiderül-e a műről minden?
  - szerző, cím, hely, konferencia, időpont, elérhetőség
- Olvasható-e?
  - fél méterről?
  - max. fél óra alatt?
- Vizuális?
  - esztétikus (színek, zsúfoltság)
  - képi (hangsúlyok, figyelemfelhívás, logika)
- Tudományos?
  - szakszerűség (nyelv, kutatómódszertan, bizonyítás)
  - informativitás
  - hivatkozás

20

3. Absztrakt – tartalmi összefoglaló

- tömör, rövid (70 szó - 4000 karakter)
- tartalma:
  - probléma
  - módszer
  - eredmények
- funkciója: segít tájékozódni
- felhasználása:
  - konferenciakötet (auto)
  - folyóiratcikk elején/végén (pl.: M. Ped.)
  - indirekt tájékoztatási eszközök (bibliográfiák, szakirodalmi adatbázisok)

pl.: ONK 2008 vagy y: ONK 2010

21

Absztrakt - formailag

- összefüggő bekezdésekre tagolt szöveg
- nem vázlat, vagyis
  - kiderülnek a legfontosabbak
    - célok, módszerek, eredmények, következtetések
  - nem azt írjuk le, hogy miről szól „A tanulmány bemutatja ...”
  - nincsenek fejezetcímek
- + kulcsszavak
  - az elején felsorolva

22

Absztrakt „minta”

Hallgató Hedvig
WILF
hallgato@wesley.hu

Az iskolai rendszerű felnőttoktatás fél évtizede

Kulcsszavak: kulcsszó, kulcsszó, kulcsszó, kulcsszó

3000-3500 karakternyi szöveg, amely a mű lényegét mutatja be. Logikusan felépített szöveg. A mondatok közt van nyelvi és gondolati kapcsolat.

Egységes, egyszerű szerkesztés. Pl.: sorkizárt, egységesen jelölt bekezdések. Nem vázlat, vagyis egy bekezdés több, mint egy mondat.

Ez az egyetlen tudományos műfaj, amibe nem kell hivatkozás, mert nem önálló műfaj, csak reprezentálja, „reklámozza” az eredetit.

Szöveg, szöveg, szöveg, szöveg, szöveg, szöveg, szöveg, szöveg, szöveg, szöveg, szöveg ...

[...]

23

4. Recenzió

- (könyv)ismertetés – cél: képet adni
  - figyelemfelkeltés
  - a teljesre reflektálni
    - minden nagyobb tartalmi egység (hangsúly választható)
    - legfontosabb eredmények, megállapítások
  - jelentőség (kinek szól, milyen célra ajánlott)
- (könyv)kritika – cél:
  - kritikai elemzés
  - szakmai párbeszéd, saját gondolat
  - problémacentrikus
- az összes bibliográfiai adatot meg kell adni

(Horváth, é.n.)

24

Példák

- ismertetésre
  - Papp János (2006): A gyermeki agresszió megelőzéséről, kezeléséről In: Új Pedagógiai Szemle, 9. sz., URL: <http://www.ofi.hu/tudastar/gyermeki-agresszio> Utolsó letöltés. 2011.10.16.
  - Szekszárdi Júlia (2007): A fekete pedagógia jelenségvilága, Diszfunkcionális pedagógiai hatások az iskolában In: Új Pedagógiai Szemle, 5. sz., URL: <http://www.ofi.hu/tudastar/fekete-pedagogia> Utolsó letöltés. 2011.10.16.
- kritikára
  - Dömsödy Andrea (2005): Pedagógiai informatika – könyvkritika pedagógiai könyvtárosi, könyvtárpedagógusi szemszögből In: Pedagógusképzés, 1. sz., 119-130. p.

25

5. Szakirodalmi szemle

- szemlélő áttekintés, körkép
  - néhány mű
  - főbb tendenciák, eredmények összegzése
- szakirodalmi áttekintés
  - teljességre törekvő
  - összefoglaló
  - összehasonlító
  - szintetizáló

26

6. Tanulmány

- önálló eredmények
- nem önálló megjelenés
  - tanulmánykötetben
  - folyóiratban
    - (különlenyomat)
- kézírathoz:
  - elérhetőség
  - munkahely, foglalkozás/beosztás

27

7. Szakdolgozat, disszertáció

- eredeti, önálló eredmények, következtetések
- nem publikált
- tanulmány lezárásaként
  - ⇒ mutatja:
    - szakmai felkészültséget
    - szakirodalmi tájékozottságot
    - publikálási készséget
    - önálló tudományos/szakmai munkára való alkalmasságot
- címlap
  - + intézmény, témavezető, műfaj

28

8. Szemináriumi dolgozat

- egy kurzus keretében
  - annak lezárásaként
  - a témában való jártasság
- címlap
  - + intézmény, szak, évfolyam, EHA, e-mail, kurzus, oktató

29

Önálló szöveges műfajok általános jellemzői

- **címlap**
- tartalomjegyzék
- előszó
- **bevezető**
  - probléma bemutatása
  - célok
  - fogalmak, paradigmák
  - szakirodalmi összefoglaló
  - (hipotézisek)
- kifejtés
  - módszerek (minta, eljárások, eszközök)
  - eredmények bemutatása
  - következtetések
  - gyakorlati alkalmazás
- **összefoglalás**
  - összegzés, nem ismétlés
  - idegen nyelvű összefoglaló
- felhasznált irodalom
- **függelék**
  - táblázatok
  - illusztrációk
  - eszközök
  - kislexikon
- mutatók
- jegyzékek (kép, rövidítés, jelmagyarázat)
- borítószöveg, fűlészöveg

30

Egy egyetemi dolgozat lehetséges címlapelrendezése

31

Egy egyetemi dolgozat lehetséges címlapelrendezése

32

9. Kutatási jelentés

- típusok:
  - kutatási terv - kutatás közben – zárótanulmány
  - a kutatást támogató intézménynek, a pályázati beszámolóba, önálló publikációként vagy valamely folyóirat vagy tanulmánykötet számára, belső nem nyilvános
- jelentős részei:
  - probléma, előzmények, hipotézisek, módszerek, adatok, eredmények,

33

Felhasznált irodalom

- Dömsödy Andrea (2006): Bevezetés a pedagógiai tájékozódásba (A gyakorlati pedagógia néhány alapkérdése 2.) Bp., Bölcsész Konzorcium, 58 p. URL: <http://mek.oszk.hu/05400/05445/05445.pdf> Utolsó letöltés: 2011.09.09.
- Eco, Umberto (1998): Hogyan írjunk szakdolgozatot? Bp., Kairosz, 255 p.
- Falus Iván (szerk., 2000): Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe, 3. kiad., Bp., Műszaki Könyvkiadó, 540 p.
- Honváth Jenő (é.n.): Hogyan írjunk recenziót? Bp., Budapesti Corvinus Egyetem, Nemzetközi Tanulmányok Intézet. URL: <http://www.diplomacia.hu/doc/hogyanIrjunkRecenziot.asp> Utolsó letöltés: 2011.10.16.
- Szabó Katalin (1997): Kommunikáció felsőfokon, Hogyan írjunk, hogy megértsenek? Hogyan beszéljünk, hogy meghallgassanak?, Bp., Kossuth, 184 p.
- Tóvári Judit (1999): A szellemi munka technikája, Szakirodalmi információk keresése, Hogyan készítsünk hivatkozásokat és bibliográfiát a dolgozathoz? (A nyitott szakképzés tananyagai 3.) Nyiregyháza, Dialógus, 120 p.

34

Képek forrása

- Schober, Karen (é.n.): „Beratung online“ im Rahmen von „Arbeitsamt online“ (Mindmap) URL: http://www.svb-asosp.ch/kongress/data/docs/schober_01.gif Utolsó letöltés: 2007.03.22.
- Vogl, G. - Sepiol, B. - Kaisermayr, M. - Sladeczek, M. – Thiess, H. – Ruffer, R. (2001): Diffusion Investigations with Synchrotron Radiation, Gordon research conference, X-Ray Physics, July 22-27, 2001, Connecticut College, New London, CT URL: http://homepage.univie.ac.at/marcel.sladeczek/images/poster/poster_Gordon_conference.jpg Utolsó letöltés: 2007.03.21
- Vogl, G. - Sepiol, B. - Kaisermayr, M. - Sladeczek, M. – Thiess, H. – Ruffer, R. (2002): Arbeitsgruppe Materialphysik und Biophysik mit atomistischen Methoden, NAWI Tag, Vienna, Austria URL: http://homepage.univie.ac.at/marcel.sladeczek/images/poster/Method_s.jpg Utolsó letöltés: 2007.03.21.
- Poszter galéria (é.n.): In: VIII. Országos Neveléstudományi Konferencia, 2008. november 13-15., Bp., MTA, URL: <http://www.onk2008.hu/regisztracio/index.php?pid=240> Utolsó letöltés: 2008. 11. 18. [jelszóval védett]

35